

Місто можна розглядати з двох аспектів. З одного боку, воно представляє собою єдину геотехнічну систему, створену людиною. З іншого боку, воно складається з мозаїки екосистем, які займають невеликі площі та різняться за способом використання людиною. Деякі місцепроживання у місті можуть бути настільки відокремленими одне від одного будівлями та транспортними шляхами, що їх можна розглядати як окремі острівні екосистеми.

Розподіл місцепроживань у місті відображається на його зонуванні від центру до периферії. Це призводить до екологічно-фауністичних відмінностей у різних місцепроживаннях [1].

Різноманітність орнітофауни урбаністичних територій залежить від наявності зелених насаджень та водойм. Чим більше зелених зон, парків, садів у місті, тим більш різноманітна може бути пташиний світ. Зелені зони надають птахам притулок, джерело їжі та можливості для розмноження.

#### **Список використаних джерел:**

1. Бокотей А.А. Видовий склад і чисельність орнітофауни м. Львова. – Наук. Зап. ДПМ НАН України. – Львів, 1994. – Вип.11. – С. 5-15.
2. Бокотей А.А. Орнітофауна города Львова: население, распределение, динамика. – Автореф. Дис. ... канд. биол. наук. – Львов, 1998. – 18 с.
3. Булахов В.Л., Губкин А.А. Современное состояние орнітофауны Днепропетровщины: Праці Укр. Орнітологічного тов-ва. – Київ, 1996. – С. 3-18.
4. Гончаренко Я.В. Красивоквітучі та красивоплідні деревні рослини в парках Харкова: Бюллетень Никитського ботанического сада. – 2001. – Вып. 83. – С. 24–27.
5. Гузій А.І. Вплив структури лісостанів на просторово-типологічну організацію населення птахів західного регіону України. – Автореф. дис ... докт. с-г. наук. – Львів, 2002. – 36 с.

## **ПРИПИНЕННЯ БУЛІНГУ ПІДЛІТКІВ ЯК ПРОФІЛАКТИКА СКУЛШУТИНГУ**

*Ксенженко П.О., Сіверченко О.В.  
Полтава, Україна*

Скулшутинг (з англ. „school shooting” – „шкільна стрілянина” [3]) – термін у стосунку до озброєних нападів на освітні заклади. На Заході такі ексцеси нерідко переростають у масові вбивства. „У країнах зі слабкішими законодавчими обмеженнями на володіння вогнепальною зброєю для здійснення атак застосовується найчастіше вогнепальна зброя... У країнах з суворішим законом для здійснення атак застосовують найчастіше холодну... Для тих же цілей можуть застосовуватися саморобні вибухові пристрої... вогнемет та інш.” [там же].

Первісний початок такого явища у соціумі невідомий, знаємо лиш те, що такі масштабні вбивства зафіксовані документально тільки на початку ХХ-ого сторіччя, широко відомі у світі як і досі періодичні трагічні події на Заході. А от 6 вересня 2021 р. вже в одній із полтавських шкіл 19-літня дівчина-студентка у школі, де раніше навчалася, поранила двох учительок із

арбалету. 8 грудня 2021 р. кіберпідрозділ СБУ вчасно перешкодив планам двох студентів коледжу, котрі намірилися розстріляти однокласників: це на Черкащині двоє хлопців-підлітків готували за допомогою вогнепальної зброї напад на освітній заклад, а про свої наміри писали в одній із соцмереж. Тож проблема скулштуингу останніми роками набуває все більшої значущості й в Україні [1, 2].

Ці, надзвичайно активно обговорювані у соцмережах, жахи демонструють нам: давно час перестати ставитися до цькування підлітків, як до неіснуючого або непоширеного явища. Саме такі гіркі випадки змушують нас – спеціалістів з педагогіки, особливо кураторів чоловічих груп коледжів – обговорювати психологічну безпеку у будь-якій освітній організації. Тим більш, що наразі булінг [5], котрий, як правило, і призводить до подібних трагедій, у всьому світі визнано глобальною проблемою, котру можливо вирішити лишень спільними зусиллями науковців, педагогів-практиків освітніх організацій, психологічних служб, батьків, громадськості. І перш за все – заходами профілактики серед самих підлітків, формування у них глибокої відрази до ініціаторів цькування (як правило – слабких фізично, психологічно дітей, підлітків, що не можуть самотійно ефективно опиратися булінгу).

Страх од випадків скулштуингу поширюється світом: „...Одним із можливих механізмів, що пояснюють поточну тенденцію широкого застосування заходів безпеки, є страх перед насильством, який часто не залежить від реальності статистичних даних про фактичні випадки такої діяльності. Наприклад, тривале та посилене обговорення в ЗМІ, яке незмінно слідує за трагічним насильством у школі, призводить до широкого поширення страху перед наступною такою подією” [8]. Але боротьба зі цькуванням підлітків (як профілактика скулштуингу) кульгає на обидві ноги.

Чи можуть виправдовувати дитячі психологічні травми од булінгу стрілянина вже майже дорослих а чи „дорослих” юних людей? Зазвичай, ні, але ж так само нічим не виправдовуються і передумови задля подібних психічних зривів через неухважність, бездіяльність дорослих, а особливо педагогів, що працюють в освітніх закладах з дітьми, тобто – практично – працюють із їхньою надзвичайно вразливою психікою [4, 6, 7].

Дослідження такої роботи стає все більш актуальним від того, що нинішні діти все більше спостерігають агресію усіх видів у різноманітних мас-медіа, а особливо у доступному усім і завжди інтернеті, самі практично надзвичайно активно займаються нею в комп’ютерних іграх, ще не вміючи оперувати власним критичним мисленням, аналізуванням людей, подій, ситуацій. А відтак од декотрих з юних рано а чи пізно можна очікувати реальних дій у плані агресії проти інших людей. До того ж, коли дитина чимало годин „живе” у віртуальному світі, практично „живе у грі”, їй надзвичайно складно розбиратися в реальності із речами, уповні зрозумілими адекватним дорослим.

Велику роль у викривленні психіки вже тисяч і тисяч дітей в Україні відіграє те, що з 2014 року ми постійно відбиваємо жорстоку російську агресію, а з 24 лютого минулого року – широкомасштабне, криваве вторгнення РФ, котре без натяжки можна співставити лише зі вторгненням

на українські землі фашистських полчищ під час Другої світової війни. Підлітки на це можуть реагувати дуже по-різному, і неадекватно, вбачаючи іноді у „авторів булінгу” своїх ворогів, подібних російським, котрих усім хочеться просто вбити, бо надто гострим стає нині внутрішній біль кожного. Це підштовхує підлітків і до відверто асоціальних дій, зруйновуючи їхню власну психіку, відтак – поведінку.

Також нестримне бажання виділитися серед ровесників буває настільки сильним, що спонукає дитину й до різко агресивних випадів супротив соціуму, його табу.

Явище булінгу виникло ще у первісному тваринному стаді. У цьому можна упевнитися, спостерігаючи, як „затовкують” слабких членів свого стада чи зграї тварини практично усіх біологічних видів, у тому рахунку й вищих приматів, свійських тварин [9]. У підлітковому віці „стадний інстинкт” не тяжіє лишень над рідкісними особистостями. У переважній же своїй більшості й людські діти інколи не можуть не піддатися впливу агресивно налаштованої малої а чи великої соціальної групи, самостійно вирішити проблему як не стати учасником а чи жертвою булінгу: не звертаються до дорослих, шукаючи допомоги, бо зневірилися у них. Коли все так і лишається, трагедії не обминути. Розвою булінгу в освітніх закладах попередньо сприяє і сімейна тяжка атмосфера, а також той несприятливий психологічний клімат, котрий склався в освітній установі. З причини незнання специфіки явища булінгу інколи й педагоги можуть ненавмисне провокувати цькування, що породжує деструктивні наслідки: значно збільшується ризик суїцидальних та аутоагресивних тенденцій, а вони призводять до зростання зовнішньої агресивності, насильства у групах, в освітній організації загалом тощо.

Кураторам груп у коледжах слід пам'ятати: головна ціль при вирішенні кейсу (конкретної ситуації) цькування – не гаючись припинити цю ситуацію, і абсолютно незалежно від бажання сторін. Втручання авторитетного у підлітків педагога, його цілком вольового рішення як третьої, нейтральної сторони (ще – адміністрації, соціально-психологічної служби) – вагомі.

Педагог, куратор групи у випадку вияву булінгу в освітньому колективі повинен перш за все повідомити адміністрацію закладу, соціального педагога і педагога-психолога, бо вуалізація такого факту може спровокувати більш грізні прояви підліткової агресії чи суїциди юних: нові, вже „гостросюжетні” кейси. Також педагог, куратор групи має провести відверту, щирю з обох сторін бесіду з батьками жертви цькування і попрацювати над шляхами надання допомоги дитині, познайомити її батьків з тими заходами безпеки, котрі вживаються у закладі щодо ситуації [4].

Коли ж здоров'ю (фізичному, психічному) жертви вже завдано шкоди, необхідно інформувати й відповідні відомства. Примирення при булінгу є абсолютно недоречним, більш того – просто безглуздим. Домовлятися та примиряти у такій конкретній ситуації, як і в кейсі терору, немає аніякісінького сенсу.

**Список використаних джерел:**

1. Ільницька Катерина Безпека дітей: Скулшутинг вже в Україні. URL: <https://trueua.info/news/bezpeka-ditej-skulshuting-vzhe-v-ukraini> (дата звернення: 06.12.2022).
2. Куришко Діана BBC News Україна. Чи безпечно в українських школах? URL: <https://ua.linkedin.com/in/диана-курышко-18b97561> (дата звернення: 16.01.2023).
3. Напади на школи : Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Напади\\_на\\_школи](https://uk.wikipedia.org/wiki/Напади_на_школи) (дата звернення: 18.02.2023).
4. Смагіна Аліса Український Колумбайн? Що робити, аби попередити стрілянину в школах України. URL: <https://rubryka.com/ru/article/prevent-shootings-schools/> (дата звернення: 13.02.2023).
5. Цькування : Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Цькування> (дата звернення: 21.03.2023).
6. Dawkins J.L. Bullying, physical disability, and the pediatric patient : Deve lopmental Medicine and Child Neurology. 1996. 38. 603 – 612. URL: <https://psycnet.apa.org/record/1996-05732-003> (дата звернення: 07.12.2022).
7. Farmer T.W., Xie H. Aggression and school social dynamics: The good, the bad, and the ordinary // Journal of School Psychology. 2007. 45. 461– 478. URL: <https://psycnet.apa.org/record/2007-12533-003> (дата звернення: 11.02.2023).
8. Killingbeck Donna The role of television news in the construction of school violence as a "moral panic" \* by. URL: [https://www.researchgate.net/publication/255040855\\_THE\\_ROLE\\_OF\\_TELEVISION\\_NEWS\\_IN\\_THE\\_CONSTRUCTION\\_OF\\_SCHOOL\\_VIOLENCE\\_AS\\_A\\_MORAL\\_PANIC](https://www.researchgate.net/publication/255040855_THE_ROLE_OF_TELEVISION_NEWS_IN_THE_CONSTRUCTION_OF_SCHOOL_VIOLENCE_AS_A_MORAL_PANIC) by (дата звернення: 19.01.2023).
9. Як стати рантє. Поведінкові упередження: стадна поведінка... URL: <https://alexus.com.ua/yak-stati-rantye-povedinkovi-uperedzhennya-stadna-povedinka-proti-investora/> (дата звернення: 07.05.2023).

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ ДО  
ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФАХОВІЙ  
ДІЯЛЬНОСТІ**

*Кузьменко Г.М.  
Полтава, Україна*

Огляд сучасної науково-методичної літератури дозволяє стверджувати, що до найбільш перспективних напрямів розвитку методики навчання фізики відносяться: віртуалізація фізичного експерименту, гейміфікація навчального процесу, запровадження принципів STEM-освіти, розробка ефективних засобів дистанційного та змішаного навчання, а також низка пов'язаних з цим питань. В той же час, підготовка фахівців у Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г.Короленка за освітньою програмою «Середня освіта (Фізика)» другого магістерського рівня вищої освіти передбачає формування у них таких компетентностей як, наприклад:

– здатність застосовувати сучасні методики і технології навчання, виховання і розвитку, в тому числі й інформаційні, для забезпечення якості освітньо-виховного процесу в закладах загальної середньої освіти;